

JOZUA

23-24

Jozua roept Israël op tot trouw aan God en waarschuwt dat het landbezit afhankelijk is van gehoorzaamheid.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/jozua/23-24

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Jozua's laatste jaren en afscheid	4 min	4
2	Oudsten, stamhoofden en rechters	3 min	6
3	Jozua geeft God de eer voor de overwinning	4 min	7
4	Moedig blijven en de wet gehoorzamen	3 min	10
5	De namen van andere goden noemen	2 min	12
6	Eden als waarborg voor betrouwbaarheid	4 min	13
7	God strijdt voor Israël	2 min	15
8	Het verbod op huwelijken met Kanaänieten	2 min	17
9	Landbezit hangt af van trouw aan het verbond	3 min	18
10	Jezus over het oordeel over Jeruzalem	2 min	20
11	Terugkeer naar Israël en de profetieën	3 min	21
12	De voorwaarden van de landbelofte	3 min	23
13	De staat Israël en het nieuwe verbond	3 min	24
14	Steun aan Israël en kritiek op zijn handelen	2 min	26

15	Landbezit en aanspraken op goddelijk recht	3 min	27
16	Verbondsvernieuwing in Sichem	2 min	29
17	Abrahams roeping en Izak als beloofde zoon	3 min	30
18	Jakobs uitverkiezing en loutering in Egypte	2 min	32
19	De uittocht en de laatste ooggetuigen	2 min	33
20	Gods bescherming en de verovering van Kanaän	4 min	34
21	Kiezen voor God en leidinggeven aan je gezin	2 min	36
22	Israëls belofte en het wegdoen van afgoden	4 min	38
23	Het verbond vastgelegd met een getuigensteen	2 min	40
24	De dood van Jozua en de laatste begrafenissen	3 min	42
	Om verder te lezen		43

1

Jozua's laatste jaren en afscheid

Laten we Jozua, hoofdstuk 23, opslaan. Er zijn nog maar twee hoofdstukken over, en dit is kort. Het andere is ook niet uitzonderlijk lang, dus het zal ons niet veel tijd kosten om het boek Jozua af te ronden. Als we het uit hebben, wil ik best de zelfstudievragen over Jozua die jullie gemaakt hebben, met jullie doornemen om te zien of je tevreden bent met je antwoorden.

Jozua 23 en 24 vormen een afsluitend gedeelte. Het zijn niet alleen de laatste twee hoofdstukken, maar volgens mij vormen ze ook een afzonderlijk gedeelte van het boek. Als je het boek in gedeelten verdeelt, zouden de hoofdstukken 23 en 24 volgens mij samen een afzonderlijk gedeelte vormen, omdat ze anders zijn. Ze bevatten allebei aansporingen die Jozua vóór zijn dood aan de Israëlieten geeft, blijkbaar helemaal aan het einde van zijn leven.

In Jozua worden niet veel nauwkeurige chronologische gegevens gegeven. We hebben gezien dat de verovering blijkbaar ongeveer zeven jaar duurde, vanaf het moment dat ze Kanaän binnentrokken totdat de veroveringen in hoofdzaak voltooid waren. Natuurlijk zijn de veroveringen nooit helemaal voltooid, want er zijn nog enkele steden en verzetshaarden waar voortdurend om gevochten zal moeten worden. Maar het land is in handen genomen. Er bestaat geen twijfel over wie het land nu bezit. Er bestaat geen twijfel over waar de Israëlieten wonen. Ze hebben het voldoende onder controle om het in stamgebieden te verdelen, terwijl hun aanspraken in wezen niet worden betwist. Het duurde dus blijkbaar ongeveer zeven jaar om dat punt te bereiken.

Maar het boek Jozua zelf lijkt misschien wel een periode van 25 jaar te beslaan, want we weten niet hoe oud Jozua precies was aan het begin van het boek. De geschiedschrijver Josephus zei dat Jozua aan het begin van het boek 85 was. Daar hebben we geen grond voor in de Schrift, maar zijn leeftijd moet zeker ergens in die

buurt hebben gelegen. Zijn tijdgenoot Kaleb was aan het begin van het boek 79 of 78 en was 85 toen de verovering voltooid was. Een leeftijd van rond de 80, 85 is voor Jozua aan het begin dus realistisch. Maar hij sterft op 110-jarige leeftijd.

Interessant genoeg is dat dezelfde leeftijd waarop Jozef stierf. Jozef was een voorvader van Jozua. Jozua behoorde tot de stam Efraïm, en die stam stamde van Jozef af. Jozef stierf op 110-jarige leeftijd, en Jozua ook. Ik weet niet of er in de hele Bijbel nog iemand anders is van wie vermeld wordt dat hij op die leeftijd stierf.

Maar voordat hij stierf, toen hij heel oud was, hield hij deze twee toespraken. De ene lijkt alleen een aansporing aan het volk te zijn, een afscheidsrede, zouden we kunnen zeggen. In de andere profeteerde hij daadwerkelijk tot hen in de Naam van Jahweh en bracht hij hen ertoe opnieuw een verbond te sluiten om Jahweh trouw te blijven nadat Jozua er niet meer zou zijn. Het volk bleef God trouw gedurende de hele tijd dat Jozua tijdens zijn leven leiding gaf. Maar natuurlijk wist hij, net als Mozes zelf, dat Israël de neiging zou hebben om van God af te dwalen zodra hij er niet meer was. Daarom verbindt hij hen in hoofdstuk 24 aan een verbond om na zijn dood gehoorzaam te blijven.

Maar hoofdstuk 23 zegt:

Het gebeurde na vele dagen, nadat de HEERE Israël rust gegeven had van al zijn vijanden van rondom, en Jozua oud en op dagen gekomen was,

JOZUA 23:1

Dit was dus lang na alle voorgaande hoofdstukken. Alle voorgaande hoofdstukken gingen over dingen die ongeveer zeven jaar nadat ze het Beloofde Land waren binnengetrokken, plaatsvonden. Maar dit is lang daarna. Het is heel goed mogelijk dat de hele periode vanaf het begin van het boek Jozua tot nu toe misschien 25 jaar was. Als Josephus gelijk heeft dat Jozua aan het begin 85 was, en we weten dat hij op 110-jarige leeftijd stierf, dan zou de hele tijdsduur natuurlijk 25 jaar bedragen.

2

Oudsten, stamhoofden en rechters

dat Jozua heel Israël, zijn oudsten, zijn stamhoofden, zijn rechters en zijn beambten bijeen riep. Hij zei tegen hen: **Ík ben oud geworden en op dagen gekomen,**

JOZUA 23:2

We hebben hiervoor nog niet gelezen dat de stammen zich als politieke eenheden organiseerden. Elke stam was onafhankelijk van de andere stammen, maar binnen hun eigen stam hadden ze blijkbaar een of andere politieke structuur. Ze hadden mensen die oudsten werden genoemd, maar dat was altijd al zo geweest. Zelfs in de dagen van Mozes kon Mozes oudsten bijeenroepen. Dat waren de oudste mannen binnen bepaalde geslachten, die vanwege hun leeftijd werden geëerd en naar wie men zich schikte.

Maar er worden ook hun hoofden genoemd. Het is niet duidelijk waarin die van hun oudsten verschilden. Misschien waren er, naast de mannen die alleen vanwege hun leeftijd werden geëerd, ook mannen die een erkende leiderspositie hadden. Misschien waren ze door hun volksgenoten aangesteld om bepaalde beslissingen te nemen voor het geslacht, voor de groepen geslachten of hoe die ook waren ingedeeld, zodat ze konden samenwerken.

Maar dan zijn er de rechters. Dit zijn geen rechters zoals we die in het boek Richteren hebben. Het boek Richteren beschrijft een reeks van twaalf verschillende personen, mannen en een vrouw, die Israël richtten. Zij begonnen hun loopbaan, zo lijkt het, als bevrijders, militaire bevrijders. Nadat ze Israël van zijn vijanden hadden bevrijd, bleven ze vervolgens om te helpen rechtspreken. Rechtspreken betekent volgens mij dat je juridische geschillen beslecht. Ze hadden de wet van Mozes. Israël had de wet van Mozes, en in de wet van Mozes stonden allerlei burgerlijke verordeningen en straffen voor misdrijven enzovoort, die God had vastgelegd. Maar hoe handhaaf je die? Daar moet een of andere burgerlijke overheid voor zijn. Ze hadden hier dus rechters, maar van een ander soort dan de helden uit het boek Richteren. Dat waren

bevrijders van het volk, meer mensen zoals George Washington. Ze waren militaire helden en werden vervolgens de rest van hun leven gerespecteerd als mensen die het waard waren om het volk te besturen. Dit waren waarschijnlijk rechters voor verschillende gebieden en de stammen enzovoort. In elk geval waren er verschillende ambtsdragers, oudsten, hoofden, rechters. We weten niet precies hoe deze hiërarchie was ingericht of wat hun taken waren, maar zij waren duidelijk degenen die namens hun stam spraken en verantwoordelijk waren voor het gedrag van hun stam.

3

Jozua geeft God de eer voor de overwinning

Dus zegt hij tegen hen:

Zie, ik heb deze overgebleven volken, samen met al de volken die ik uitgeroeid heb, vanaf de Jordaan tot aan de Grote Zee, waar de zon ondergaat, aan u door het lot doen toevallen als erfelijk bezit voor uw stammen.

JOZUA 23:4

Dat is de Middellandse Zee.

En de HEERE uw God Zelf zal hen van voor uw ogen verjagen, en Hij zal hen van voor uw ogen verdrijven, en u zult hun land in bezit nemen, zoals de HEERE, uw God, tot u gesproken heeft.

JOZUA 23:5

Het is echter interessant dat Jozua zijn rol bij het verdelen van het land noemt. Dat was eenvoudigweg een bestuurlijke aangelegenheid, een kwestie van loten werpen en stukken grond aan verschillende families toewijzen. Dat is beslist niet het heldhaftigste waarop hij zich zou kunnen beroemen. Hij was hun generaal geweest, hij

was hun onverschrokken leider geweest, hij had daadwerkelijk de legers aangevoerd om het land te veroveren. Toch noemt hij dat helemaal niet wanneer hij over de verovering van het land spreekt. Hij noemt alleen de Heere. Hij zei:

en ú hebt alles gezien wat de HEERE, uw God, voor uw ogen gedaan heeft aan al deze volken, want de HEERE, uw God Zelf is het Die voor u gestreden heeft.

JOZUA 23:3

Hij verwijst helemaal niet naar zijn eigen militaire heldendaden. Niet omdat hij zich ervoor schaamt of zich er niet van bewust is, maar omdat hij werkelijk inziet dat hij door God heeft gedaan wat hij heeft gedaan, en dat hij zonder God niets had kunnen doen. Daarom wil hij zelf niets van de eer opeisen.

Ik heb eerder genoemd hoe sterk dat in contrast staat met de houding van Nebukadnezar, die hetzelfde deed voor Babel. Hij voerde de oorlogen, was de generaal die Babel overwinningen bezorgde en Babel tot een grote stad maakte, maar hij dacht dat hij het zelf had gedaan. De Bijbel zegt dat hij naar buiten ging en zag wat hij had gedaan, en zichzelf gelukwenste:

De koning nam het woord en zei: Is dit niet het grote Babel, dat ik als een huis voor het koninkrijk gebouwd heb, door mijn sterke macht en ter ere van mijn majesteit?

DANIËL 4:30

Maar het mishaagde God dat hij er zelf de eer voor opeiste, en Hij sloeg hem voor een tijd met waanzin.

Maar Jozua heeft die neiging niet. Hij ziet heel duidelijk dat alles wat er tot stand is gebracht, eigenlijk niet zijn prestatie is, maar die van God. Het enige wat hij heeft gedaan, is de verdeling van het land regelen. Dat is het enige waarvoor hij zichzelf enige eer geeft, en dat is niet iets groots of heldhaftigs. Maar hij zegt wel:

De Heer, jullie God, zal ze voor jullie verdrijven en uit jullie zicht verjagen.

Misschien is dat de reden waarom hij benadrukt dat het de Heere is en niet hijzelf, omdat hij er straks niet meer zal zijn. Als ze hem zagen als degene die de grote veroveraar is, dan zou zijn dood hen kunnen doen denken: nou, nu wordt er niets meer veroverd. Jozua is er niet meer. Maar hij wijst erop dat alle veroveringen die tot dan toe zijn gedaan, het werk van de Heere waren. En het zal de Heere zijn Die, nadat hij er niet meer is, doorgaat om deze verovering van het land af te maken. Dat zou dus zijn reden voor die nadruk kunnen zijn. Maar ik denk dat het meer komt doordat hij eenvoudigweg een nederig man was en niet geneigd was de eer voor zichzelf op te eisen.

Omdat hij nederig was, had hij er alle vertrouwen in dat alles even goed zou gaan wanneer hij er niet meer was als toen hij er wel was. Vanuit aards gezichtspunt was hij de onmisbare leider van het volk geweest. Maar hij ziet zichzelf niet als onmisbaar. Hij denkt: wat God door mij tot stand heeft gebracht, kan God ook zonder mij tot stand brengen. Hij kan Zijn werk voortzetten, of ik er nu ben of niet. Dat is waarschijnlijk een goede manier om naar onze prestaties te kijken. God zou uit deze stenen vervangers voor ons kunnen verwekken als Hij dat wil.

4

Moedig blijven en de wet gehoorzamen

Vers 6:

Wees daarom zeer sterk door alles wat geschreven is in het wetboek van Mozes, in acht te nemen en na te leven, zodat u daarvan niet afwijkt, naar rechts of naar links, en zodat u zich niet inlaat met deze volken, deze hier die bij u overgebleven zijn. U mag niet aan de naam van hun goden denken en er niet bij laten zweren. U mag ze niet dienen en u er niet voor neerbuigen. Maar u moet zich aan de HEERE, uw God, vasthouden, zoals u tot op deze dag gedaan hebt. De HEERE heeft immers grote en machtige volken van voor uw ogen verdreven. En wat u betreft: niemand heeft tegenover u stand kunnen houden tot op deze dag.

JOZUA 23:6-9

Veel van de bewoordingen van deze aansporing in vers 6 tot en met 9 zijn rechtstreeks ontleend aan de aansporing die God Jozua in hoofdstuk 1 gaf. Allereerst zegt hij tegen hen dat ze heel moedig moeten zijn. Je herinnert je dat God in Zijn aansporing aan Jozua in het eerste hoofdstuk ongeveer drie keer zei:

Niemand zal tegenover u standhouden al de dagen van uw leven. Zoals Ik met Mozes geweest ben, zal Ik met u zijn. Ik zal u niet loslaten en u niet verlaten. Wees sterk en moedig, want ú zult dit volk het land dat Ik hun vaders gezwoeren heb hun te geven, in erfbezit laten nemen. Alleen, wees sterk en zeer moedig, door nauwlettend te handelen overeenkomstig heel de wet die Mozes, Mijn dienaar, u geboden heeft. Wijk daar niet van af, naar rechts of naar links, opdat u verstandig zult handelen overal waar u gaat. Dit boek met deze wet mag niet wijken uit uw mond, maar u moet het dag en nacht overdenken, zodat u nauwlettend zult handelen overeenkomstig alles wat daarin geschreven staat. Dan immers zult u uw wegen voorspoedig maken en dan zult u verstandig handelen. Heb Ik het u niet geboden? Wees sterk en moedig, schrik niet en wees niet ontsteld, want de HEERE, uw God, is met u, overal waar u heen gaat.

JOZUA 1:5-9

Ik heb het over Jozua 1, vers 5 tot en met 9. Die noodzaak om moedig te zijn wordt vaak herhaald. Nu zegt hij tegen het volk dat ze moedig moeten zijn, omdat hij er niet meer zal zijn. Hij zegt ook tegen hen dat ze bij het houden van de wet niet naar rechts of naar links moeten afwijken. Dat is ook wat God tegen hem zei dat hij moest doen: erop letten dat hij niet van de wet afweek, toen Hij hem aanspoorde.

Hier staat aan het einde van vers 9 ook:

Tot op de dag van vandaag heeft niemand tegen jullie stand kunnen houden.

Zo begon God Zijn aansporing aan Jozua in vers 5 van hoofdstuk 1:

Je hele leven zal niemand tegen je stand kunnen houden.

Hij herinnert zich dus de belofte die God hem heeft gedaan, en hij herhaalt die voor het volk. Min of meer: deze belofte geldt voor jullie, nu ik er niet meer ben om die op mij van toepassing te laten zijn.

5

De namen van andere goden noemen

Hij zei in vers 7 wel dat ze de naam van de heidense goden niet moesten noemen en ook niemand bij hen moesten laten zweren.

[Vertalersnoot: De spreker bespreekt hier de Engelse formulering ‘de naam noemen’. De aangehaalde HSV vertaalt dit met ‘aan de naam denken’.] Er staat ook zoiets in Exodus 23:13, een wet die hij herhaalt. Ik wil die graag aan je voorlezen. In Exodus 23:13 staat:

Bij alles wat Ik tegen u gezegd heb, moet u op uw hoede zijn. U mag niet aan de naam van andere goden denken, die mag niet uit uw mond gehoord worden!

EXODUS 23:13

Wij noemen de namen van andere goden telkens wanneer we de dagen van onze week of de maanden van ons jaar bij hun naam noemen. Die zijn naar heidense goden genoemd. Ook wanneer we over de historische achtergrond spreken, hebben we het over de goden van de heidenen. We noemen sommige van die namen. Zelfs de Bijbel zelf noemt de namen van de heidense goden. Hij noemt Baäl en Molech en Kamos. Die goden worden bij hun naam genoemd. Dagon wordt in de Bijbel genoemd.

Het is duidelijk dat de uitspraak dat je de namen van andere goden niet moet noemen, niet betekent dat het verkeerd is om ze ooit te noemen, hoewel het klinkt alsof dat ermee wordt bedoeld. Wat ermee wordt bedoeld, is wat Jozua hier zegt: je noemt hun naam niet in je eden.

Wij begrijpen eden niet in onze cultuur. We doen dit niet meer. Voor ons heeft een eed of zweren zelfs bijna een negatieve bijklank. Wanneer we zeggen dat iemand zweert, bedoelen we meestal dat hij vloekt of grove taal gebruikt. Maar eden en zweren waren vroeger positieve dingen, omdat eerlijke partijen op die manier overeenkomsten sloten.

6

Eden als waarborg voor betrouwbaarheid

Tegenwoordig hebben we contracten die je ondertekent, en de reden dat we contracten hebben, is dat mensen in onze samenleving niet meer eerlijk zijn. We kunnen er tenminste niet op rekenen dat ze eerlijk zijn. Dus willen we het op schrift hebben. We willen hun handtekening. We willen dat we er een rechtszaak over kunnen beginnen, dat het wettelijk afdwingbaar is. Je hebt gezegd dat je het gaat doen; teken hier, en als je het dan niet doet, kan ik je voor de rechter dagen.

In die tijd hadden ze over het algemeen geen schriftelijke contracten. Wanneer twee mensen een afspraak maakten van het soort waarvoor wij tegenwoordig misschien een contract zouden opstellen, legden ze in plaats daarvan gewoon een eed af. Een man zwoer dat hij zou doen wat hij had gezegd te zullen doen. Hij legde zijn eed af in de naam van iets of iemand. De hoogste eed die je kon zweren, was bij de naam van je God, hoewel mensen ook bij iets anders konden zweren: 'Ik zweer bij deze berg. Ik zweer bij Jeruzalem. Ik zweer bij iets wat groter is dan ik.'

Het idee achter een eed was in de gedachtewereld van het Midden-Oosten dat je je beroept op de deugdzaamheid van iets wat groter is dan jijzelf, omdat degene met wie je te maken hebt jou niet vertrouwt. Die kan niet zeker zijn van jouw deugdzaamheid, maar weet dat de berg of Jeruzalem of God deugdzamer is dan jij. En dat je het niet zou wagen om je op hun deugdzaamheid te beroepen en die op het spel te zetten door je eed te breken, tenzij het je ernst was. Wanneer iemand een eed aflegde, was hij door zijn eed gebonden. Want als hij zijn eed brak, zou hij daarmee de deugdzaamheid van datgene waarbij hij zwoer door meened aantasten.

Wij vinden het een beetje oneerbiedig om bij God te zweren. ‘Ik zweer bij God.’ Soms vinden we dat oneerbiedig of verkeerd, maar dat is eigenlijk precies wat Israël moest doen. Wanneer ze eden aflegden, moesten ze bij de HEERE zweren, omdat Zijn karakter datgene moest zijn waardoor ze zichzelf gebonden achtten. Ze moesten Zijn karakter weerspiegelen.

Als iemand niet wist of je werkelijk zo eerlijk was als God, dan kon je bij God zweren. Daarmee zei je: ‘Je weet dat ik de Naam van Jahweh niet zou aanroepen om vervolgens iets te doen wat ingaat tegen wat Hij zou doen.’ Dat is voor ons een vreemd, abstract begrip, maar zo dachten zij erover. In Hebreeën hoofdstuk 6 staat:

en de eed, die hun tot bevestiging dient, is het eind van alle tegenspraak.

HEBREEËN 6:16

Zoals een contract dat zou doen, zo deed een eed dat in die dagen.

Zweren was dus iets wat je gerust kon doen, eigenlijk zelfs iets goeds. Het was de manier waarop je jouw eerlijkheid garandeerde. Maar Israël moest bij Jahweh zweren, omdat mensen binnen hun cultuur doorgaans zwoeren bij de god voor wie ze het meeste ontzag hadden. Je beroepen op de deugdzaamheid van een god was zo ongeveer een beroep doen op de hoogste deugdzaamheid die je kon aanroepen. Als je een Moabiet was, beriep je je dus op de deugdzaamheid van Kamos. Als je een Filistijn was, beriep je je op de deugdzaamheid van Dagon, zwoer je bij Dagon. Toen Mozes en Jozua allebei zeiden:

Noem geen andere goden.

bedoelden ze: in je eden. Het uitgangspunt is dat iedereen eden aflegt bij het zakendoen enzovoort. Laat je niet verleiden om bij een andere god dan Jahweh te zweren. Vooral als je zakendoet met een heiden zou je daartoe verleid kunnen worden. Hij heeft ontzag voor een eed in de naam van zijn god. Maar geef daar niet aan toe. Noem hun namen zelfs niet in zo’n verband, in het verband van het afleggen van eden.

7

God strijdt voor Israël

Dat is wat hij hier in vers 7 zegt:

Wees daarom zeer sterk door alles wat geschreven is in het wetboek van Mozes, in acht te nemen en na te leven, zodat u daarvan niet afwijkt, naar rechts of naar links, en zodat u zich niet inlaat met deze volken, deze hier die bij u overgebleven zijn. U mag niet aan de naam van hun goden denken en er niet bij laten zweren. U mag ze niet dienen en u er niet voor neerbuigen. Maar u moet zich aan de HEERE, uw God, vasthouden, zoals u tot op deze dag gedaan hebt. De HEERE heeft immers grote en machtige volken van voor uw ogen verdreven. En wat u betreft: niemand heeft tegenover u stand kunnen houden tot op deze dag.

JOZUA 23:6-9

Zweren bij een god hing dus samen met het aanbidden van die god. In wezen riep je hem daarmee aan als een deugdzaam wezen. De volgende stap is dat je je voor hem neerbuigt als voor iemand die groter is dan jijzelf, want bij een eed roept iemand altijd iemand aan die groter is dan hijzelf.

Vers 10 zegt:

Eén man uit u zal er duizend achtervolgen, want het is de HEERE, uw God, Zelf Die voor u strijdt, zoals Hij tot u gesproken heeft.

JOZUA 23:10

Dit is misschien een overdrijving, al is het niet helemaal onwaar. Simson, één man, doodde duizend Filistijnen met het kaakbeen van een ezel. Jonathan en zijn wapendrager verjoegen met z'n tweeën een heel garnizoen Filistijnen. Ik weet niet hoe groot een garnizoen was. Waarschijnlijk waren het er geen duizend, maar ze waren zeker in de minderheid. De gedachte is: als God aan jouw kant staat, hoef je je geen zorgen te maken over de omvang van het leger van je tegenstander. Zoals Jonathan het tegen zijn wapendrager zei voordat ze de Filistijnen aanvielen, zei hij:

Jonathan nu zei tegen de knecht die zijn wapens droeg: Kom, laten wij oversteken naar de wachtpost van deze onbesnedenen; misschien zal de HEERE voor ons werken, want het is voor de HEERE niet te moeilijk om te verlossen, door veel of door weinig mensen.

1 SAMUEL 14:6

Hij kan door één man verlossen of door velen. Het is God Die het doet, dus het maakt niet uit hoeveel mensen er aan onze kant staan. Jij en God vormen, zoals vaak werd gezegd, een meerderheid, alleen jullie tweeën samen.

8

Het verbod op huwelijken met Kanaänieten

Wees daarom, omwille van uw leven, zeer op uw hoede dat u de HEERE, uw God, liefhebt. Want als u zich op enigerlei wijze hiervan afkeert en u vastklampt aan de rest van deze volken, deze hier die bij u overgebleven zijn, en u huwelijksbanden met hen aangaat, en u zich met hen zult inlaten en zij met u, weet dan zeker dat de HEERE, uw God, niet zal doorgaan met het verdrijven van deze volken uit hun bezit van voor uw ogen. Maar zij zullen een strik en een val voor u zijn, een gesel op uw zijden en prikkels in uw ogen, tot u verdwenen bent uit dit goede land, dat de HEERE, uw God, u gegeven heeft.

JOZUA 23:11-13

Hij zegt dus:

Trouw niet met hen.

Veel mensen denken dat Joden niet met heidenen mochten trouwen. Dat is niet waar. Een Jood kon met een heiden trouwen, maar ze mochten niet met een Kanaäniet trouwen. De Kanaänieten werden onder de heidenen apart genomen voor een bijzondere behandeling. Ze waren bijzonder slecht en mochten beslist niet worden geduld. Het is duidelijk dat je, als je met mensen van dat ras gaat trouwen, niet langer vijandig tegenover hen kunt staan vanwege hun ras. Als je met iemand trouwt die Iers is, kun je vanaf dat moment niet meer tegen de Ieren zijn. Als je met iemand trouwt die Chinees is, kun je moeilijk tegen de Chinezen zijn. Hoe kun je van je huwelijkspartner houden en het ras haten waartoe die behoort?

Toch mocht Israëls vijandigheid tegenover de Kanaänieten op geen enkele manier afnemen. Die vijandigheid zou wel afnemen als ze vrouwen en schoonfamilie kregen en kinderen die voor de helft tot dat ras behoorden. Je wilt eenvoudigweg niet zo'n

vermenging, omdat die je afkeer en je vijandigheid tegenover hen verzwakt. Deze mensen moesten worden uitgeroeid, niet in jullie gemeenschap opgaan.

9

Landbezit hangt af van trouw aan het verbond

En zie, ik ga heden de weg van heel de aarde, en u weet met heel uw hart en met heel uw ziel dat er geen enkel woord van al de goede woorden die de HEERE, uw God, over u gesproken heeft, on vervuld gebleven is. Alles is uitgekomen voor u, geen enkel woord ervan is on vervuld gebleven.

JOZUA 23:14

Dat is vers 14. Dat is natuurlijk een uitdrukking die betekent: 'Ik ga sterven.' Dat doet iedereen.

En zoals al die goede dingen u overkomen zijn, die de HEERE, uw God, tot u gesproken heeft, zo zal het ook gebeuren dat de HEERE al die kwade dingen over u zal laten komen, totdat Hij u weggevaagd heeft uit dit goede land, dat de HEERE, uw God, u gegeven heeft.

JOZUA 23:15

Dat wil natuurlijk zeggen: als je het verbond hebt overtreden. Hij zegt in vers 16:

Als u het verbond van de HEERE, uw God, dat Hij u geboden heeft, overtreedt, en andere goden gaat dienen en u daarvoor neerbuigt, dan zal de toorn van de HEERE over u ontbranden en zult u spoedig verdwenen zijn uit het goede land dat Hij u gegeven heeft.

JOZUA 23:16

Precies dezelfde waarschuwing geeft Mozes minstens twee of drie keer in zijn toespraken in Leviticus en vooral in Deuteronomium. Het duidelijkst gebeurt dat in een heel uitvoerig hoofdstuk met hetzelfde thema, Deuteronomium hoofdstuk 28. Daar worden allerlei zegeningen aan Israël beloofd als ze trouw blijven aan Gods verbond, maar wordt er met allerlei vervloekingen en rampen gedreigd als ze Zijn verbond schenden. In beide gevallen, in Deuteronomium en hier, wordt uitdrukkelijk gezegd dat God dit land van je zal afnemen als je het verbond schendt. Of beter gezegd: God zal jou uit het land wegnemen. Hij zal je uit het land verdelgen. Als je verdelgd bent, kun je er niet naar terugkeren. Je bent er niet meer.

Met andere woorden, God heeft nooit de bedoeling gehad dat Israël maar kon doen wat het wilde en toch aanspraak kon blijven maken op dit land. Het land was van hen op voorwaarde dat ze God gehoorzaamden. Ze waren met God getrouwd. Als ze het huwelijk verlaten, kunnen ze niet toch het huis van het gezin houden. Het bezit is van God. Ze kunnen het huwelijk verlaten, maar ze kunnen het onroerend goed niet meenemen. Hij is nog steeds de eigenaar.

Hij zei dat Hij hen uit het land kon verdelgen wanneer ze het verbond schenden. Hij zegt het hier meer dan eens. In vers 15 zegt Hij:

Totdat Hij jullie uit dit goede land heeft weggevaagd.

In vers 16 zegt Hij hetzelfde:

De Heer zal woedend op jullie worden, en jullie zullen snel omkomen in het goede land dat Hij jullie heeft gegeven.

10

Jezus over het oordeel over Jeruzalem

Deze dingen moeten we in gedachten houden wanneer we nadenken over het huidige conflict rond het zogenoemde Heilige Land, het land Israël. De Israëlieten zijn natuurlijk uit het land verbannen omdat ze Christus gekruisigd hadden, eigenlijk. Dat is wat Jezus in Lukas 19 zei. Jezus huilde over Jeruzalem en zei:

Och, dat u ook nog op deze uw dag zou onderkennen wat tot uw vrede dient!

LUKAS 19:42

Hij zei:

Nu zullen jullie vijanden komen.

LUKAS 19:43

Hij bedoelt de Romeinen.

Ze zullen een belegeringswal rondom jullie opwerpen, jullie met de grond gelijkmaken en geen steen op de andere laten.

LUKAS 19:43-44

Dat was de verwoesting van Jeruzalem en de diaspora, waarbij de Joden over de hele wereld verspreid werden. Dat gebeurde, zegt Hij,

En zij zullen u met de grond gelijkmaken en uw kinderen in u verpletteren. Ook zullen zij in u geen steen op de andere steen laten, omdat u het tijdstip waarop er naar u omgezien werd, niet hebt onderkend.

LUKAS 19:44

Dat wil zeggen: omdat je de Messias niet herkende, omdat je Hem kruisigde in plaats van Hem te ontvangen. Hun afwijzing van Christus, zei Hij, zou hun verwoesting teweegbrengen. Die passage staat in Lukas 19, vers 41 tot en met 44.

De verspreiding van de Joden over het hele land in het jaar 70 na Christus legde Jezus uit als een oordeel dat over hen kwam omdat ze Hem hadden afgewezen. Maar dat niet alleen. In Mattheüs 23 vertelde Hij hun dat het was omdat al het bloed dat vergoten was, van de rechtvaardige Abel tot Zacharia, over die generatie zou komen. Hij zei dat Jeruzalem die stad was

Jeruzalem, Jeruzalem, u die de profeten doodt en stenigt wie naar u toe gezonden zijn! Hoe vaak heb Ik uw kinderen bijeen willen brengen, op de wijze waarop een hen haar kuikens bijeenbrengt onder haar vleugels; maar u hebt niet gewild!

MATTHEÛS 23:37

Hij zei dat al het rechtvaardige bloed over die generatie zou komen. En dat gebeurde ook. In het jaar 70 na Christus kwam er een verschrikkelijk oordeel over Jeruzalem. De Romeinen brandden de stad tot de grond toe af, slachtten de Joden af en voerden de overgeblevenen in gevangenschap weg, waar ze bleven. Tot aan de moderne tijd bleef Jeruzalem een stad die niet Joods was.

11

Terugkeer naar Israël en de profetieën

Het is duidelijk dat veel mensen van het volk Israël nu naar dat land zijn teruggekeerd. Toch zijn de meesten van hen niet teruggekeerd. Plaatsen als New York en Los Angeles hebben elk afzonderlijk bijna evenveel Joden als er tegenwoordig in het land Israël zijn. In Rusland en Polen wonen waarschijnlijk meer Joden dan in Israël, al verandert dat doordat er veel immigratie naar Israël is. Maar er zijn ook mensen die Israël verlaten. Sommige mensen stellen het zich zo voor dat alle Joden ter wereld naar Israël zijn teruggekeerd. Nou, niet helemaal. Sommigen gaan erheen, anderen

vertrekken er weer. Het gaat in beide richtingen. Maar nog steeds woont de meerderheid van de Joden in de wereld niet in Israël. Ze wonen grotendeels in Europa en Amerika, en op elk continent wonen er wel een aantal.

Maar de vraag is: horen ze daarheen terug te gaan? Is dit het Beloofde Land? Is God van plan hun het land terug te geven? Sommige mensen denken van wel, omdat er bepaalde profetieën zijn die zij zo uitleggen. Ik kijk naar die profetieën die ze gebruiken, en ik weet niet zeker of ze die wel op de juiste manier bekijken. Ik zie nergens in de Bijbel een duidelijke voorspelling die zegt dat Israël in de laatste dagen naar zijn land zal terugkeren. Er zijn veel plaatsen die spreken over de terugkeer van Israël naar zijn land, maar dat is niet in de laatste dagen, niet in de eindtijd.

Kijk, alle profetieën over de terugkeer van Israël naar hun land staan in het Oude Testament. Er staan er geen in het Nieuwe. Het Nieuwe Testament noemt nergens dat Israël naar hun land terugkeert. In het Oude Testament zijn de profetieën die daar wel over spreken, uitgesproken voordat de Babylonische ballingschap ten einde kwam. Dat wil zeggen dat de profeten vóór de ballingschap en tijdens de ballingschap een tijd voorspelden waarin God de Israëlieten naar hun land zou terugbrengen. En dat deed Hij, in 539 voor Christus. In de jaren die volgden, keerde er onder Zerubbabel en Ezra en Nehemia inderdaad een overblijfsel terug, zoals Jesaja en de andere profeten hadden gezegd dat zou gebeuren. Hij heeft hen dus inderdaad teruggebracht. Maar sindsdien is er heel wat gebeurd, waaronder de komst van Jezus en de verwerping van Jezus en de tweede verwoesting van Jeruzalem in het jaar 70 na Christus. Daarna wordt er in de Bijbel geen enkel herstel meer genoemd. Dat zou kunnen verklaren waarom er zo veel tijd verstreek zonder dat het gebeurde. Het is inderdaad gebeurd dat de Joden weer in het land zijn, en dat Jeruzalem door hen bewoond wordt, enzovoort. Veel mensen zien dit als een grote vervulling van profetie. Dat zou kunnen, maar ik weet niet zeker van welke profetieën. Zoals ik al zei, ken ik niets dat voor de tijd na het jaar 70 na Christus ooit voorspelde dat ze opnieuw zouden terugkomen. Misschien zullen ze dat doen. Misschien is dat wat Hij voor ogen heeft. Sommigen zijn teruggekeerd, maar de Joden zijn nog altijd grotendeels over de wereld verspreid.

12

De voorwaarden van de landbelofte

Maar belangrijker is niet of ze zullen terugkeren of teruggekeerd zijn, maar of ze dat zouden moeten doen. Staat er iets in de Bijbel dat zegt dat het land voor altijd van hen is? En dat als er Palestijnen of anderen wonen die hun het bezit van dat land ook betwisten, God op de een of andere manier aan de kant van Israël staat en het land onvoorwaardelijk van hen is? Ik ken niets in de Bijbel dat erop wijst dat zij het land onvoorwaardelijk bezitten. Alles wat ik lees, zegt dat er voorwaarden aan verbonden waren.

Want ik gebied u heden de HEERE, uw God, lief te hebben, in Zijn wegen te gaan en Zijn geboden, Zijn verordeningen en Zijn bepalingen in acht te nemen. Dan zult u leven en talrijk worden, en zal de HEERE, uw God, u zegenen in het land waar u naartoe gaat om het in bezit te nemen. Maar als uw hart zich afkeert en u niet luistert, en u zich laat verleiden om u voor andere goden neer te buigen en die te dienen, dan verkondig ik u heden dat u zeker zult omkomen; u zult uw dagen niet verlengen in het land waarvoor u de Jordaan oversteekt om er te komen en het in bezit te nemen.

DEUTERONOMIUM 30:16-18

Zo was de overeenkomst opgesteld. Zo luidden de bepalingen van het verbond. Het land was onder voorwaarden van hen.

De verwerping van de Messias was toch wel de ernstigste verwerping van Gods verbond waaraan Israël zich ooit schuldig heeft gemaakt. Ze verwierpen het bijna voortdurend, door afgoden te aanbidden, Baäl en Moloch, enzovoort. Ze schonden Gods verbond vrijwel hun hele geschiedenis door. Het Oude Testament getuigt daarvan. Maar toen Christus kwam, waren de verwerping van de Messias en Zijn kruisiging beslist een van de gruwelijkste schendingen van Gods verbond die je kunt

voorstellen of beschrijven. Daarom zou je gemakkelijk kunnen betogen, zoals Jezus leek te betogen, dat ze hun land verloren doordat ze het verbond verbraken toen ze Hem doodden. Daarom zei Hij:

Want er zullen dagen over u komen dat uw vijanden een wal rondom u zullen opwerpen, u zullen omsingelen en u van alle kanten in het nauw zullen brengen. En zij zullen u met de grond gelijkmaken en uw kinderen in u verpletteren. Ook zullen zij in u geen steen op de andere steen laten, omdat u het tijdstip waarop er naar u omgezien werd, niet hebt onderkend.

LUKAS 19:43-44

Hij heeft nooit voorspeld dat ze zouden terugkomen.

13

De staat Israël en het nieuwe verbond

Maar hoe zit het vandaag? Zijn de Israëlieten in Israël teruggekeerd tot God? Ik weet niet hoeveel je daarover weet, want Amerikaanse predikers stellen het soms wat anders voor dan het is. De staat Israël is een seculiere staat. Daar staan ze op. De staat Israël is niet aan Jahweh toegewijd. De regering is uitgesproken seculier, en er zijn in de wereld minstens evenveel atheïstische Joden als religieuze Joden, zo niet meer atheïstische Joden. Joden die hun godsdienst naleven, vormen niet de meerderheid, en het land is er voor alle Joden, niet alleen voor religieuze Joden. Het land is dus pluralistisch, en het is niet Gods natie. De Knesset zou zich fel verzetten tegen de suggestie dat dit een religieuze natie is die aan God is toegewijd.

Bovendien, zelfs als het zo was dat ze weer bij elkaar kwamen met een toewijding aan de Joodse godsdienst, is dat niet hetzelfde als toegewijd zijn aan Christus. De Joodse godsdienst was in het Oude Testament de juiste godsdienst om aan te hangen. Maar toen Christus kwam, werd er een nieuw verbond gesloten en was het oude verbond verouderd. De Bijbel zegt in Hebreeën 8:13:

Als Hij spreekt van een nieuw verbond, heeft Hij daarmee het eerste voor verouderd verklaard. En wat oud is verklaard en wat veroudert, staat op het punt te verdwijnen.

HEBREEËN 8:13

Dus Joden of wie dan ook konden vóór de komst van Jezus tot God komen op de voorwaarden van het oude verbond. Maar sinds die tijd bestaat dat verbond niet meer. Joden noch wie dan ook kunnen op die voorwaarden tot God komen. Als je vandaag tot God komt, moet je door Christus komen. Jood of heiden,

Er is immers geen enkel onderscheid tussen Jood en Griek. Want Een en dezelfde is Heere van allen en Hij is rijk voor allen die Hem aanroepen.

ROMEINEN 10:12

Als je tot God komt, moet je door Christus komen.

Daarom, zelfs als de staat Israël een religieuze staat was en de godsdienst daar de Joodse godsdienst was, zou die staat Christus nog steeds evenzeer verwerpen als zij deden toen ze Hem kruisigden. De meeste Joden zouden waarschijnlijk niet geneigd zijn Christus te kruisigen als Hij kwam, net zomin als de meeste heidenen dat zouden doen. Ik denk niet dat de Joden in dat opzicht slechter zijn dan heidenen. Maar ze verschillen ook niet veel van hen. Ze leiden hun eigen leven, los van God, en verwerpen Christus, zoals de meeste heidenen dat doen. Ze zijn niet in het bijzonder Gods volk. Ze zijn niet tot God teruggekeerd.

Daarom is er reden om je af te vragen of het land waar ze wonen werkelijk van hen is omdat God het hun heeft geschonken. God heeft hen er immers uit verdreven, en hun houding tegenover Christus is sindsdien niet verbeterd. Of is het gewoon iets wat de Verenigde Naties hebben opgezet? Want eerlijk gezegd was de Holocaust iets afschuwelijks, en de wereld wist dat en wilde vanuit die gevoeligheid Israël een toevluchtsoord geven in hun oude land. Dat is beslist een onderwerp dat een veel uitvoeriger analyse waard zou zijn.

14

Steun aan Israël en kritiek op zijn handelen

Maar de voornaamste reden waarom ik deze dingen zeg, is dat de meeste evangelische christenen maar één kant horen. En die luidt dat Israël natuurlijk Gods heilige land is, en dat het volk Israël Gods volk is, en dat het land daarom van hen is, en dat we hen dus steunen, wat ze ook doen. Hun eigen profeten steunden hen niet ongeacht wat ze deden. Wanneer ze gruweldaden begingen, spraken hun profeten harde woorden over hen en veroordeelden hen. Ze zeiden zelfs dat God hen uit hun land zou verdrijven. Dat was voordat Hij dat deed.

Op de een of andere manier zijn westerse heidenen, vooral christenen en gewetensvolle heidenen, er met name vanwege de Holocaust heel voorzichtig mee om ook maar iets negatiefs te zeggen over wat dan ook dat met Israël te maken heeft. Dat komt doordat antisemitisme in de stijl van Hitler zo nadrukkelijk aanwezig is in ons bewustzijn: haat tegen de Joden. Christenen kunnen onmogelijk de Joden haten, om dezelfde reden dat de Joden, als ze met de Kanaänieten trouwden, de Kanaänieten niet konden haten. Ze zijn familie. De apostelen zijn Joods. Ze zijn familie. Jezus is Joods. Hij is familie. Wij kunnen Joden niet haten. Niemand kan antisemiet zijn en tegelijk christen zijn.

Maar we kunnen zonder het geringste spoor van antisemitisme zeggen dat de Israëlieten niet anders zijn dan de heidenen. Ze zijn net als ieder ander. Ze hebben Jezus nodig. En als ze Jezus hebben, zijn ze net als wij. Ze zijn in Christus, en:

Daarbij is het niet van belang dat men Jood is of Griek; daarbij is het niet van belang dat men slaaf is of vrije; daarbij is het niet van belang dat men man is of vrouw; want allen bent u één in Christus Jezus.

GALATEN 3:28

Als ze Jezus niet hebben, zijn ze net als de heidenen die Jezus niet hebben. Er is geen onderscheid. God aanvaardt of verwerpt mensen niet op grond van hun afkomst of hun ras. Hij doet dat op grond van hun hart. Al hun profeten hebben hun dat in het Oude Testament verteld.

15

Landbezit en aanspraken op goddelijk recht

Christenen zijn tegenwoordig niet bepaald de mensen die het helderst denken. Soms volgen ze wat hun wordt verteld zonder erbij na te denken. Maar het is niet vanzelfsprekend dat christenen Israël zullen steunen of zouden moeten steunen, wat het ook doet, alleen omdat men ervan uitgaat dat God hun dat land heeft toegekend. Ik weet niet zeker of ze er nog enige aanspraak op kunnen maken op grond van een goddelijke toekenning. Ik heb er geen bezwaar tegen dat ze daar wonen, net zoals ik niet denk dat wij witte Europeanen Noord-Amerika door een goddelijke toekenning hebben gekregen. Maar ik heb er geen bezwaar tegen dat wij hier wonen.

Vrijwel elk stuk grond in de wereld wordt bewoond door mensen die niet de oorspronkelijke bewoners zijn. Misschien zijn sommige in stamverband levende volken of sommige eilandvolken daar de oorspronkelijke etnische groepen. Maar ga je naar Europa, naar welk Europees land dan ook, of naar Noord-Amerika, dan zijn de oorspronkelijke inheemse mensen die hier of daar honderden of duizenden jaren geleden woonden, er nu niet meer. Er woont iemand anders. Wij zijn hier nu. Maar dat

betekent niet dat we er een goddelijk recht op hebben. Als de Chinezen ons binnenvielen en het land overnamen, dan zou het hun land zijn. We kunnen niet zeggen dat witte Europeanen een goddelijke opdracht hebben om Noord-Amerika of West-Europa te bezitten. We zouden het graag zo houden, omdat het erop lijkt dat het de moslims zijn die dat betwisten, en we willen al dat grondgebied niet aan de islam verliezen. Ik in elk geval niet.

Maar waar het om gaat, is dat we helder moeten denken. Israël heeft niet méér goddelijk recht op het land Israël dan witte mensen een goddelijk recht op Noord-Amerika hebben. Maar het is op dit moment nu eenmaal in hun bezit, en ik ben niet bereid de klok terug te draaien en te proberen ongedaan te maken wat niet meer ongedaan te maken is. De dingen zijn zoals ze zijn. Laten we ons dus gedragen. Als de witte Europeanen die nu in Amerika wonen zich gedragen, laat God ons hier misschien blijven. Als Israël zich gedraagt, laat God hen daar misschien blijven. Maar dat betekent niet dat christenen alles steunen wat Israël doet vanwege bepaalde dingen uit het Oude Testament die niet meer van toepassing zijn.

We halen die informatie uit het Oude Testament. Het Oude Testament vertelt ons dat het land hun niet onvoorwaardelijk is toegekend. Mozes heeft hun dat verteld. Jozua heeft hun dat verteld. Dat is een belangrijk thema van het Oude Testament.

Jullie mogen het land hebben als jullie trouw blijven. Zo niet, dan mogen jullie het niet hebben.

Dat is wat God door Zijn profeten heeft gezegd.

16

Verbondsvernieuwing in Sichem

Dat is het einde van die korte afscheidsrede. Net als in de afscheidsredes van Mozes waarschuwde hij hen voor dezelfde dingen. Nu hoofdstuk 24:

Daarna verzamelde Jozua alle stammen van Israël in Sichem, en hij riep de oudsten van Israël, zijn stamhoofden, zijn rechters en zijn beampten, en zij stelden zich op voor het aangezicht van God.

JOZUA 24:1

Bij de eerste bijeenkomst wordt ons niet verteld waar hij hen bijeenbracht, waarschijnlijk in zijn eigen woonplaats. Nou, misschien ook niet. Maar de tweede toespraak, de laatste hier, vindt plaats in Sichem.

en hij riep de oudsten van Israël, zijn stamhoofden, zijn rechters en zijn beampten,

JOZUA 24:1

Dezelfde mensen als daarvoor.

Dit is anders. Ze zijn hier niet alleen om Jozua een toespraak te horen houden. Ze stellen zich opnieuw voor God om zich opnieuw aan de Heere toe te wijden.

Toen zei Jozua tegen heel het volk: Zo zegt de HEERE, de God van Israël: Aan de overzijde van de rivier hebben uw vaders van oude tijden af gewoond, namelijk Terah, de vader van Abraham, en de vader van Nahor; en zij hebben andere goden gediend.

JOZUA 24:2

En let erop dat hij begint met:

Dit zegt de Heer, jullie God.

Hij profeteert dus daadwerkelijk. Jozua was niet alleen een militaire leider en een goede kerel. Hij was ook een profeet. Hij kon een godsspraak uitspreken, net zoals Jesaja of Mozes of Jeremia dat konden. Hij zei in de vorm van een profetische godsspraak:

Dit zegt de Heer, de God van Israël.

Dat was de vader van Abraham en de vader van Nahor.

17

Abrahams roeping en Izak als beloofde zoon

Dat betekent aan de overkant van de Eufraat, in Babylonië. Daar woonden Terah en zijn familie, met inbegrip van zijn zoon Abraham, voordat God Abraham riep.

en zij hebben andere goden gediend.

JOZUA 24:2

Wie zijn „zij”? Het klinkt alsof de mensen die zojuist genoemd zijn Terah, Nahor en Abraham zijn, en dat de familie van Terah andere goden diende. Dat was waarschijnlijk zo. Waarschijnlijk wordt bedoeld dat dit een heidense familie was, met inbegrip van Abraham in zijn jonge jaren. Maar we lezen in Genesis 12 dat God in Ur van de Chaldeeën aan Abraham verscheen en zei:

Gaat u uit uw land, uit uw familiekring en uit het huis van uw vader, naar het land dat Ik u wijzen zal.

GENESIS 12:1

Het lijkt erop dat Abraham, voordat God hem riep, gewoon een doorsnee heiden was. Maar toen God eenmaal aan hem verschenen was, bekeerde hij zich. Hij ging geloven in de ene ware God. En toen hij eenmaal gehoorzaam werd en zijn heidense vaderland

verliet om naar een ander land te gaan, was hij vanaf die dag Gods man. Hij was de monotheïst. Hij was de man van één God, tegenover de vele goden die de heidenen dienden en die hij kennelijk eerder ook had gediend.

Je kunt dat ook op een andere manier bekijken. De laatste regel in vers 2 zou kunnen verwijzen naar jullie vaders in het algemeen, en niet noodzakelijk specifiek naar Abraham en Terah. Zij zijn degenen die genoemd worden, maar het zou kunnen betekenen: veel van jullie voorouders. Afgoderij was immers zelfs in deze tijd overal in Israël aanwezig, en ook in hun verleden. Ze waren geneigd andere goden te dienen. Maar volgens mij is de meest voor de hand liggende uitleg dat de familie van Terah, waartoe Abraham behoorde, oorspronkelijk afgodendienaars in Babylon waren.

Toen nam Ik uw vader Abraham van de overzijde van de rivier en liet hem door heel het land Kanaän gaan. Ik maakte zijn nageslacht talrijk en gaf hem Izak.

JOZUA 24:3

Hij maakte zijn nakomelingen talrijk, maar gaf hem Izak. Dat is interessant, want Abraham had in totaal acht zonen. Zeven van hen werden niet in dezelfde zin als Izak als geschenk van God geboren, want Izak was de zoon van de belofte. Izak was het wonderkind. Izak was de zoon die Abraham en Sara op hun oude dag kregen, toen ze de leeftijd om kinderen te krijgen al voorbij waren. Hij was dus een geschenk van God.

In zekere zin zijn alle kinderen geschenken. Psalm 127 zegt:

Zie, kinderen zijn het eigendom van de HEERE, de vrucht van de schoot is Zijn beloning.

PSALMEN 127:3

God is Degene Die kinderen geeft. Maar door Izak uit alle nakomelingen van Abraham apart te noemen en te zeggen dat Hij hem Izak gaf, wordt aangegeven dat hier sprake was van een bijzonder geschenk. Hij is een unieke zoon, anders dan de anderen in het gezin, omdat hij hun niet langs natuurlijke weg werd gegeven, maar langs bovennatuurlijke weg, op wonderbaarlijke wijze.

18

Jakobs uitverkiezing en loutering in Egypte

En aan Izak gaf Ik Jakob en Ezau. Ik gaf aan Ezau het Seirgebergte om dat in bezit te nemen, maar Jakob en zijn kinderen trokken naar Egypte.

JOZUA 24:4

Dat klinkt alsof Jakob er nogal bekaaid vanaf komt. Ezau is niet de uitverkorene, maar hij mag rechtstreeks naar Seir gaan en zijn erfdeel opeisen. Jakob, de uitverkorene, mag naar Egypte gaan en daar een paar honderd jaar slaaf zijn. Het klinkt bijna alsof God het op hem gemunt heeft, maar het komt juist doordat Jakob de uitverkorene was.

Want de Heere bestraft wie Hij liefheeft, en Hij geselt iedere zoon die Hij aanneemt.

HEBREEËN 12:6

In Hebreeën hoofdstuk 12 staat: als iemand niet getuchtigd wordt, komt dat doordat hij geen zoon van God is.

God tuchtigt degenen die Hij liefheeft.

Hier kiest God Jakob dus uit om hem een bevoorrechte positie te geven, maar Hij moet hem eerst door de louteringsoven laten gaan. De ijzeroven van Egypte, zoals die genoemd wordt. Ik vertelde iemand dat ik een cartoon in een christelijk tijdschrift had gezien. Volgens mij was het in Christianity Today, maar dat weet ik niet zeker. Mozes, volgens mij was hij het, of Abraham, een oude aartsvader, spreekt tegen de hemel, tegen God, en hij zegt: „Laat me even kijken of ik dit goed begrijp. De Arabieren krijgen de olie en wij moeten onze wát afsnijden?” Zo van: aan wiens kant staat U eigenlijk, God? De Arabieren krijgen de olie en zij zijn niet uitverkoren, en wij zijn uitverkoren en wij moeten besneden worden? Het is zoals Tevje in Fiddler on the Roof zei: „Zou U misschien een tijdje iemand anders kunnen uitkiezen? Zou U af en toe iemand anders kunnen uitkiezen?”

Door God uitverkoren zijn betekent in sommige gevallen dat je wordt uitgekozen om moeilijkheden te ondergaan. Want we leven in een wereld die het moeilijk maakt om God te volgen, en God volgen brengt ons daarom door moeilijkheden heen.

En ook allen die godvruchtig willen leven in Christus Jezus, zullen vervolgd worden.

2 TIMOTHEÛS 3:12

om maar iets te noemen. Israël moest pijnlijke offers brengen, waaronder uiteraard dat van hun voorhuiden, en ook naar Egypte gaan voor een periode van slavernij. Zo bereidde God Zijn volk voor om hen tot een ander volk te maken.

19

De uittocht en de laatste ooggetuigen

Vers 5:

Toen zond Ik Mozes en Aäron en Ik trof Egypte met plagen zoals Ik in het midden van dat land gedaan heb, en daarna leidde Ik u daaruit. Toen Ik uw vaderen uit Egypte geleid had, kwam u bij de zee, en de Egyptenaren achtervolgden uw vaderen met wagens en ruiters, tot aan de Schelfzee.

JOZUA 24:5-6

Natuurlijk de Rietzee of de Rode Zee.

Toen riepen zij tot de HEERE, en Hij maakte een duisternis tussen u en de Egyptenaren; en Hij deed de zee over hen komen en bedekte hen. En uw ogen hebben gezien wat Ik in Egypte gedaan heb. Daarna hebt u vele dagen in de woestijn gewoond.

JOZUA 24:7

Dit zijn de oudsten van Israël. Ze zijn jonger dan Jozua, maar toch oud genoeg om deze dingen te hebben gezien. Van de meeste mensen in Israël kon je op dat moment niet zeggen dat ze deze dingen hadden gezien. Maar bedenk dat de oudste mensen in Israël, afgezien van Jozua en Kaleb, twintig jaar jonger waren dan zij. Toch waren sommigen van hen twintig jaar oud geweest ten tijde van de uittocht. God spaarde alle kinderen onder de twintig jaar die uit Egypte kwamen, en zij kwamen het land binnen. Sommige van deze mensen zijn nu dus in de zestig of ouder, misschien wel in de tachtig. Hij kan tegen deze oudsten zeggen:

Jullie hebben dit gezien.

Over een paar jaar zou er niemand meer over zijn die dat had gezien, want die generatie was bijna aan het einde van haar tijd hier. Maar hij kan in elk geval tegen deze mensen spreken, die nog steeds de leiders zijn die hij achterlaat, en zeggen:

Jullie hebben met eigen ogen gezien wat er met de Egyptenaren is gebeurd.

20

Gods bescherming en de verovering van Kanaän

En in vers 8:

Toen bracht Ik u in het land van de Amorieten, die aan de overzijde van de Jordaan woonden. Die streden tegen u, maar Ik gaf hen in uw hand. U nam hun land in bezit, en Ik vaagde hen weg van voor uw ogen.

JOZUA 24:8

Daarna maakte Balak, de zoon van Zippor en koning van Moab, zich op om tegen Israël te strijden. Hij liet Bileam, de zoon van Beor, roepen om u te vervloeken.

JOZUA 24:9

Eigenlijk lezen we niet dat Balak, de zoon van Zippor, een militaire oorlog tegen Israël voerde. Misschien is er zo'n oorlog geweest die Numeri niet vermeldt. Maar waarschijnlijker verwijst dit naar het feit dat hij tegen hen streed in een oorlog die geen frontale aanval inhield, maar waarin hij hen ondermijnde door een vloek over hen te brengen. Hij richtte evenveel schade bij hen aan als welk leger ook had kunnen aanrichten, doordat hij hen verleidde tot slecht gedrag waardoor God vloeken over hen bracht. Maar als je het verhaal uit Numeri niet kende, zou je hieruit opmaken dat Balak daadwerkelijk een militaire veldtocht tegen hen begon. Toch was dat niet zo.

Maar Ik wilde niet naar Bileam luisteren; daarom zegende hij u steeds weer, en Ik redde u uit zijn hand.

JOZUA 24:10

Dit geeft aan dat Bileam echt probeerde het volk te vervloeken, maar God liet dat niet gebeuren en Hij dwong de man om Israël te zegenen.

Toen u over de Jordaan getrokken was en bij Jericho kwam, streden de burgers van Jericho tegen u, en de Amorieten, de Ferezieten, de Kanaänieten, de Hethieten, de Girgasieten, de Hevieten en de Jebusieten, maar Ik gaf hen in uw hand.

JOZUA 24:11

Daar lezen we eigenlijk niets over. We lezen niet dat de mannen van Jericho vochten, maar dat moeten ze wel hebben gedaan. Toen de muren instortten en de Israëlieten de stad binnengingen en veroverden, moeten de mannen binnen de stad zich vechtend hebben verdedigd. Daar wordt eigenlijk aan voorbijgegaan zonder het uitdrukkelijk te vermelden.

En Ik zond horzels voor u uit, die hen van voor uw ogen verdreven, zoals eerder de beide koningen van de Amorieten verdreven werden. Dat gebeurde niet door uw zwaard en ook niet door uw boog.

JOZUA 24:12

Blijkbaar gingen sommige van deze veldslagen niet alleen gepaard met goddelijke hulp in de vorm van hagelstenen, maar sommige zelfs met hulp in de vorm van horzels, hoewel daar in het boek Jozua geen verslag van staat. In Exodus 23:28 en in Deuteronomium 7:20 belooft God het volk door Mozes dat Hij horzels voor hen uit het land in zal sturen om de vijand te verdrijven. We lezen niet dat het gebeurt, maar we lezen wel dat Hij het belooft. Dan kijkt Jozua terug en zegt: God heeft dat gedaan.

We weten niet bij welke gelegenheden dit het geval was. Maar er moeten momenten zijn geweest waarop de Kanaänieten niet alleen werden bestreden door de legers van Israël, maar ook werden achtervolgd door zwermen horzels. En we weten dat er bij minstens één gelegenheid hagelstenen waren. God streed dus aan de kant van Israël. Het was niet alleen Israël dat dit deed. Naar alle waarschijnlijkheid waren de horzels zelfs veel angstaanjagender dan de Israëlieten, want je kunt je er niet voor verbergen. Als je een zwerm horzels om je heen krijgt, kan dat je ook doden. Mensen kunnen sterven als ze maar genoeg steken van een horzel krijgen.

21

Kiezen voor God en leidinggeven aan je gezin

Zo heb Ik u een land gegeven waarvoor u zich niet ingespannen hebt, en steden die u niet gebouwd hebt, en u woont erin. U eet van wijngaarden en olijfbomen die u niet geplant hebt. Nu dan, vrees de HEERE, dien Hem in oprechtheid en trouw, doe de goden weg die uw vaders gediend hebben aan de overzijde van de rivier en in Egypte, en dien de HEERE. Maar als het in uw ogen kwalijk is de HEERE te dienen, kies voor u heden wie u zult dienen: óf de goden die uw vaders, die aan de overzijde van de rivier woonden, gediend hebben, óf de goden van de Amorieten, van wie u het land bewoont. Maar wat mij en mijn huis betreft, wij zullen de HEERE dienen!

JOZUA 24:13-15

Dat zijn de Babylonische goden die Terah en de voorouders dienden.

Er zijn heel wat goden om te dienen als je Jahweh niet wilt dienen. Je kunt zo ongeveer je keuze maken. Er is een hele mengelmoes te vinden. Er is een heel buffet aan goden. Je kunt die van Babylon kiezen. Je kunt die van Kanaän kiezen, of welke andere goden je maar wilt. Zolang het Jahweh niet is, komt het allemaal op hetzelfde neer. Maar hij zegt: als het je kwaad lijkt om de HEERE te dienen, dan heb je de keuze uit heel wat andere mogelijkheden. Natuurlijk zegt hij niet dat dat in orde is, maar hij zegt:

Ik en mijn gezin zullen de Heer dienen.

Nu, 'ik en mijn gezin': kun je garanderen dat je kinderen de Heere zullen dienen? Dat kun je zolang ze in huis wonen. Je kunt je huis besturen. Je kunt hen niet noodzakelijkerwijs besturen wanneer ze het huis uit zijn, maar een man is verplicht zijn huis te besturen. Een man die volgens 1 Timotheüs hoofdstuk 3 voor het ambt van oudste in aanmerking wilde komen, moest zijn huis op orde hebben. Hij moest gehoorzame kinderen hebben, enzovoort. Zijn gezin moest op orde zijn. Maar dat gaat natuurlijk over hoe hij zijn huishouden bestuurt, want er staat:

Want als iemand niet weet hoe hij leiding moet geven aan zijn eigen huis, hoe zal hij voor de gemeente van God zorg dragen?

1 TIMOTHEÛS 3:5

Dus je huis is jouw domein, en je kunt beslissen of je kinderen de Heere zullen dienen. Je kunt niet bepalen of ze dat met hun hart zullen doen of niet. Maar je kunt zeker de afgoden buiten de deur houden, als je daarvoor kiest. En dat is een besluit dat Jozua nam.

22

Israëls belofte en het wegdoen van afgoden

Toen antwoordde het volk en zei: Er is geen sprake van dat wij de HEERE zouden verlaten om andere goden te dienen. Want de HEERE is onze God. Hij is het Die ons en onze vaders uit het land Egypte, uit het slavenhuis, heeft uitgeleid en Die deze grote tekenen voor onze ogen gedaan heeft en ons bewaard heeft op heel de weg die wij gegaan zijn, en voor alle volken door het midden waarvan wij getrokken zijn. De HEERE heeft al die volken van voor onze ogen verdreven, zelfs de Amorieten, de inwoners van het land. Wij zullen eveneens de HEERE dienen, want Hij is onze God.

JOZUA 24:16-18

Toen zei Jozua tegen het volk: U zult de HEERE niet kunnen dienen, want Hij is een heilig God, Hij is een na-ijverig God. Hij zal uw overtreding en uw zonden niet vergeven. Als u de HEERE zult verlaten en vreemde goden gaat dienen, zal Hij Zich van u afkeren; Hij zal u kwaad doen en Hij zal u vernietigen, nadat Hij u goedgegaan zal hebben.

JOZUA 24:19-20

Daarop zei het volk tegen Jozua: Nee, wij zullen voorzeker de HEERE dienen.

JOZUA 24:21

Jozua zei tegen het volk: U bent getuigen voor uzelf dat ú voor u de HEERE gekozen hebt om Hem te dienen. En zij zeiden: Wij zijn getuigen.

JOZUA 24:22

En ze zeiden: Wij zijn getuigen.

Wanneer hij zegt:

U zult de HEERE niet kunnen dienen,

JOZUA 24:19

dan prikkelt hij hen daarmee alleen maar om door te zetten. Ze zeggen:

Toen antwoordde het volk en zei: Er is geen sprake van dat wij de HEERE zouden verlaten om andere goden te dienen.

JOZUA 24:16

En hij zegt: ‘Nee, dat kunnen jullie niet. Jullie zijn slechte mensen, en Hij is een heilig God.’

Hij doet niet noodzakelijkerwijs een voorspelling, hoewel die zou zijn uitgekomen als hij dat wel had gedaan, want ze deden het niet. Maar ik denk niet dat hij zegt: ‘Je kunt dat voornemen net zo goed opgeven, want je kunt het niet.’ Ik denk dat hij hen in feite uitdaagt en een hindernis opwerpt door te zeggen: ‘Dit is niet gemakkelijker dan je denkt. Hij is een heilig God. Ik denk niet dat jullie dit kunnen.’

En zij zeggen: ‘Nee, nee, we staan erop. We zullen het doen.’

Het lijkt een beetje op dat onderhandelen dat je wel ziet: ‘Je kunt het voor dit bedrag krijgen.’ ‘Nee, ik geef het je gratis.’ ‘Nee.’ Dat hoort allemaal bij die manier van doen in het Midden-Oosten. Dus hij zegt: ‘Als jullie erop staan, gaan we dat opschrijven. Jullie hebben het gezegd. Jullie hebben ervan getuigd dat jullie God zullen dienen.’

En zij zeggen: ‘Ja, daar zijn wij getuigen van.’

Nu dan, doe de vreemde goden weg die te midden van u zijn, en richt uw hart op de HEERE, de God van Israël.

JOZUA 24:23

Dus dan:

Geen sprake van dat we andere goden gaan dienen.

‘Als jullie het echt menen, doe die vreemde goden dan weg.’ ‘O, die? Bedoel je dat we die ook moeten opgeven?’ ‘Ja.’

Hij zou zelfs kunnen doelen op de vreemde goden die nog door de Kanaänieten werden gediend. Die dienden de Joden op dat moment niet, maar ze waren nog wel onder hen, omdat de Kanaänieten nog onder hen woonden. Dus doe die Kanaänieten en hun goden weg. Maar het is ook mogelijk dat ze daadwerkelijk een paar van die kleine afgodsbeeldjes in huis hadden. We weten dat ze die op verschillende momenten in de geschiedenis van Israël hadden. Meestal sloten ze behoorlijk wat compromissen, net zoals veel christenen dat blijkbaar ook doen.

23

Het verbond vastgelegd met een getuigensteen

Het volk zei tegen Jozua: Wij zullen de HEERE, onze God, dienen en wij zullen Zijn stem gehoorzamen. Zo sloot Jozua op die dag een verbond met het volk en stelde het in Sichem voor hen vast als een verordening en bepaling. Jozua schreef deze woorden in het wetboek van God. Vervolgens nam hij een grote steen en richtte die daar op, onder de eik die bij het heiligdom van de HEERE stond.

JOZUA 24:24-26

En Jozua zei tegen heel het volk: Zie, deze steen zal voor ons getuige zijn, want hij heeft al de woorden van de HEERE gehoord, die Hij tegen ons gesproken heeft. Ja, hij zal getuige voor u zijn, opdat u uw God niet verloochent. Toen stuurde Jozua het volk weg, iedereen naar zijn erfelijk bezit.

JOZUA 24:27-28

Natuurlijk heeft die steen niet echt iets gehoord, maar de gedachte is dat die steen hier al die tijd stond. Hij heeft al die beloften in zich opgenomen. Zolang deze steen hier staat, is er een herinnering aan wat jullie hebben gezegd. Als de steen kon spreken, zou hij kunnen getuigen van wat jullie hebben gezegd: jullie hebben een vloek over jezelf uitgesproken voor het geval jullie je van God zouden afkeren.

Toen Jezus Jeruzalem binnenkwam, riepen de mensen:

Hosanna!

Hij zou binnenkort gekruisigd en door Israël verworpen worden, en zij zouden die vloek over zich brengen waarvoor gewaarschuwd was. Hij zei:

En Hij antwoordde hun en zei: Ik zeg u dat de stenen zouden roepen, als dezen zouden zwijgen.

LUKAS 19:40

Misschien zegt Hij: 'De stenen hier in de omgeving weten wat er gaande is. Ze hebben het gehoord. Ze weten beter dan jullie mensen wat God aan het doen is.' Ik weet niet precies hoe Hij bedoelde dat de stenen zouden roepen. Misschien zegt Hij alleen maar dat wat de mensen zeiden, gewoon gezegd moest worden. Als de mensen het niet zeiden, laat God het iemand anders zeggen, desnoods zelfs stenen.

24

De dood van Jozua en de laatste begrafenissen

Dus liet hij hen vertrekken. Nu wordt de dood van Jozua beschreven. Volgens de Joodse overlevering is dit opgetekend door de priester Eleazar.

Het gebeurde na deze dingen dat Jozua, de zoon van Nun, de dienaar van de HEERE, stierf, honderdtien jaar oud. Zij begroeven hem in het gebied dat zijn erfelijk bezit was, in Timnath-Serah, dat in het bergland van Efraïm ligt, ten noorden van de berg Gaäs. Israël diende de HEERE al de dagen van Jozua, en al de dagen van de oudsten die lang na Jozua leefden en die wisten van al de daden van de HEERE, die Hij voor Israël verricht had.

JOZUA 24:29-31

Dat waren degenen tot wie hij hier sprak. Nu is dit interessant:

En de beenderen van Jozef, die de Israëlieten uit Egypte meegenomen hadden, begroeven zij in Sichem, op het stuk land dat Jakob voor honderd geldstukken gekocht had van de zonen van Hemor, de vader van Sichem. Het was namelijk erfelijk bezit van de zonen van Jozef geworden.

JOZUA 24:32

Het was vlak bij deze plaats dat Jezus de vrouw bij de put ontmoette, want deze streek werd later Samaria. Zij noemde Jozef, hun voorvader, in die streek, enzovoort. Jakob had dit gebied van de Kanaänieten gekocht voordat het land aan Israël toebehoorde, en Jozef werd daar begraven.

Ik weet niet zeker waarom hij daar werd begraven, terwijl al zijn voorouders in Machpela begraven waren. Je zou denken: als je hem overal kon begraven waar je maar wilde, waarom zou je hem dan niet in Machpela begraven? Daar waren Abram en Sara en Izak en Rebekka en Jakob en Lea begraven. Maar Rachel niet, en zij was de moeder van Jozef. Omdat zijn moeder daar niet begraven was, weet ik het niet, misschien was het niet nodig om hem daar te begraven. Toch lijkt het erop dat hij in het familiegraf begraven had moeten worden, maar kennelijk maakt het niet uit. Ze moeten er een reden voor hebben gehad. Er wordt ons alleen niet verteld wat die reden was.

Dan hebben we in het laatste vers de dood van Eleazar. Volgens de Joodse overlevering heeft zijn zoon Pinehas, de volgende hogepriester, dit ene vers opgetekend.

Ook Eleazar, de zoon van Aäron, stierf, en zij begroeven hem op de heuvel van zijn zoon Pinehas, die hem in het bergland van Efraïm gegeven was.

JOZUA 24:33

Zo komen we aan het einde van weer een hoofdstuk uit hun geschiedenis, waarin opnieuw een van hun leiders is weggefallen, ditmaal Jozua. Daarna krijgen ze een reeks leiders in het boek Richteren, dat we uiteraard afzonderlijk zullen behandelen en dat we hierna zullen behandelen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Jozua 23:1
- Jozua 23:2
- Jozua 23:4
- Jozua 23:5
- Jozua 23:3
- Daniël 4:30
- Jozua 23:6-9

- Jozua 1:5-9
- Exodus 23:13
- Hebrëëën 6:16
- Jozua 23:10
- 1 Samuel 14:6
- Jozua 23:11-13
- Jozua 23:14
- Jozua 23:15
- Jozua 23:16
- Lukas 19:42
- Lukas 19:43
- Lukas 19:43-44
- Lukas 19:44
- Mattheüs 23:37
- Deuteronomium 30:16-18
- Hebrëëën 8:13
- Romeinen 10:12
- Galaten 3:28
- Jozua 24:1
- Jozua 24:2
- Genesis 12:1
- Jozua 24:3
- Psalmen 127:3
- Jozua 24:4
- Hebrëëën 12:6
- 2 Timotheüs 3:12
- Jozua 24:5-6
- Jozua 24:7
- Jozua 24:8
- Jozua 24:9
- Jozua 24:10
- Jozua 24:11
- Jozua 24:12
- Jozua 24:13-15

- 1 Timotheüs 3:5
- Jozua 24:16-18
- Jozua 24:19-20
- Jozua 24:21
- Jozua 24:22
- Jozua 24:19
- Jozua 24:16
- Jozua 24:23
- Jozua 24:24-26
- Jozua 24:27-28
- Lukas 19:40
- Jozua 24:29-31
- Jozua 24:32
- Jozua 24:33

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.